

SLOVENE.

Političen list za slovenski národ.

Pe pošti prejemnik velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejemnik velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnino prejema upravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2, II., 28.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in velja tristoletna peti-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr. če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 35.

V Ljubljani, v sredo 12. februarija 1890.

Letnik XVIII.

Državni zbor.

Z Dunaja, 11. februarija.

Hohenwartov klub pa češka sprava.

Grof Hohenwart ni le načelnik po njem imenovanega kluba, ampak glavni stebel, oživljajoča duša sedanje večine državnega zbora. Že zaradi tega je torej resolucija, katero je gledé češke sprave v nedeljo pod njegovim predsedstvom sklenil njegov klub, velikega pomena. Še bolj pa nam važnost te resolucije stopi pred oči, če se ozremo na sestavo tega kluba. V njem so poleg slovenskih in dalmatinskih poslancev združeni tudi nemški konservativci, tirolski in bukovinski Rumunci. Ta klub je torej v malem nekaka podoba naše mnogojezične Avstrije in njenega postavnega zastopa ter se ima potezati za pravice in potrebe vseh v njem zastopanih narodov, katere so pa tako različne, kakor narodi sami. In vendar se ti različni deli med seboj dobro umevajo, kar je najgotovješi dokaz, da bi se dalo tudi splošnje porazumljenje med našimi narodi doseči, če bi se po zgledu Hohenwartovega kluba vsi poslanci držali načela: Vsakemu svoje!

Če si resolucijo samo nekoliko natančneje ogledamo, najdemo, da vidi tudi Hohenwartov klub v spravi na Češkem nekako poročilo, katero je zmožno koristiti ne le deželi češki, ampak tudi celi državi. Zato pozdravlja to spravo, toda ne s kakim zadoščenjem ali radostjo, ker je treba še-le počakati, bo li ta sprava res imela tiste ugodne posledice, kakor si jih nekateri obetajo. Stališče večine državnega zbora se vsled te sprave gotovo ni izboljšalo, ali tega sedaj še ne moremo trditi, da postanejo razmere po drugih deželah slabše; treba je torej počakati, kako se reči zasujejo, zato pri sedanjem položaju ni vzroka, da bi spravo pozdravljali s kakim posebnim čutom, bodisi radosti in pohvale, bodisi nezaupnosti ali graje.

Članom Hohenwartovega kluba so v živem spominu zlate besede, ki jih je milostljivi vladar govoril v prestolnem govoru l. 1879., in program, ki si ga je stavil grof Taaffe in ki meri na spravo vseh narodov. V trdnem prepričanju, da je to edina prava politika, izreka torej v svoji resoluciji gotovo

nado, da ne ostane samo pri spravi na Češkem, ampak da jo vlada raztegne tudi na druge kronovine in dežele, ustrezaje željam in zahtevam njihovih narodov.

Dvojne so pa želje in zahteve poslancev Hohenwartovega kluba; tirolski konservativci se v prvi vrsti boré za versko šolo, in ž njimi se v tej zahtevi strinjajo tudi poslanci drugih dežel, ker so prepričani, da more le verska vzgoja iz otroka napraviti dobrega in poštenega človeka, ki se zaveđa svojih dolžnosti do Boga in do bližnjega, in zanesljivega državljana, ki tudi cesarju dá, kar je cesarjevega.

Euako trd boj, kakor za vravnavo šole in državnih naprav po načelih krščanskih, imajo pa slovenski narodi tudi za svoje narodne pravice, katerim odrekajo veljavo v šoli in v javnem življenju. So kraji in dežele, kjer javni uradi z ljudmi ne občejejo po domače in kjer otroci po šolah ne dobivajo poduka v svojem materinem jeziku. Tega nepostavnega ravnanja mora biti enkrat konec, zato resolucija za trdno pričakuje, da bode vlada že skoraj zadostila tudi tem opravičenim željam in zahtevam v verskem in narodnem oziru, ker so neusahljivi vir vednih pritožb in preprirov. Vedoč pa, da se ne more vse ob enem zgoditi, in da je boljša prihodnost zlasti odvisna od prave in dobre vzgoje mladine, resolucija poudarja, naj vlada v prvi vrsti reši šolsko vprašanje ter se pri tej rešitvi ozira na verske in narodne zahteve posameznih narodov in njihovih zastopnikov.

Še le potem, če vlada ustreže opravičenim željam in tirjavam vseh narodov, smelo se bode reči, da je dovršila svojo v prestolnem govoru zastavljeno častno besedo, in ni dvoma, da bode taka splošnja zadovoljnost še veliko bolj utrdila moč in veljavo skupne države, kakor sprava na Češkem. Zato resolucija Hohenwartovega kluba sklepa z opazko, da bi bilo tako splošnje porazumljenje krona srečno pričetega delovanja, ki že pri prvem poskusu razodeva tako blagodejne vspehe.

Ker vlada želi, da bi državni zbor prej ko mogoče, vsaj do konca meseca aprila, končal svoje zborovanje, da bi se meseca maja sošel češki de-

želni zbor in potrdil dogovorjeno spravo, bil je v klubovi seji tudi razgovor o rečeh, ki naj pridejo pred razhodom državnega zbora še na vrsto. Poslanec dr. Tonkli je priporočal rešitev zakona o sumaričnem postopanju, Kosovič novi pristojbinski zakon, ki ima veliko polajšav za kmečke prebivalce, dr. Rapp pa je poudarjal važnost postave zoper spridenje in ponarejanje za živež potrebnih reči. Grof Hohenwart je obljubil potezati se pri eksekutivnem odseku in pri vladi za to, da pridejo vse te tri reči prej ko mogoče na dnevni red. Gledé novega kazenskega zakona je pa gotovo, da letos in morebiti tudi sploh ne pride na vrsto, ker se oglašajo mnogi nasprotniki, ki odločno obsojajo načela, po katerih je sestavljen.

Interpelacije.

V seji 7. t. m. bilo je stavljeno več interpelacij, katere hočem danes omenjati. Poslanec Proskovec je vprašal trgovskega ministra, hoče li skrbeti za prenapredbo voznine po avstrijskih železnicah? Dr. Koschinnegg je vprašal finančnega ministra, hoče li znižati obresti od zastalih davkov? Steinwender je hotel zopet zvedeti, hoče li finančni minister zbornici prej ko mogoče predložiti načrt gledé nove vravnave davkov? Kaiser pa je opominjal naučnega ministra, ali mar hoče predložiti postavo o službenih razmerah suplentov na srednjih šolah in osnovati več definitivnih učiteljskih služb? In končno vprašal je Steinwender še ministerskega predsednika, ali ga je volja splošnji depozitni banki in vsakteremu delniškemu društvu sploh odreči pravico za napravo velike klavnice? V današnji seji pritoževal se je rusinski poslanec Ozarkijevič v neki interpelaciji zoper galiske gospodske, ki so prepovedovale volilne shode, ter je vprašal ministerskega predsednika, hoče-li skrbeti za to, da se tudi Rusinom ne kratijo njih politične pravice?

Finančni minister je na vprašanje Steinwenderjevo zastran prevravnave davkov že danes odgovarjal, da ima vlada to reč pred očmi, da jo pa sedaj ne predloži, ker državni zbor ne bo imel časa razpravljati jo že sedaj. Ko jo vlada potrdi, predloži jo državnemu zboru. Poslanec Steinwender s tem odgo-

LISTEK.

Solza

na grobu

Davorina Trstenjaka,
umrlega dné 3. februarija 1890.

----- Velikan učenosti,
Ti si zaklade duhá Krezove bil si nabral.
Preširen.

Gorje ti, dragi rod, gorje!

Kje slavni tvoji so možje,

S katerimi se dičil boš?

Za bilko pada bilka,

Jeklena jih kosí morilka,

Za možem gine mož,

Za možem mož . . . jih časov beg

Brez vsake milosti pobira,

Povsodi smrt je brez zaprek,

Kar je rojeno, vse umira.

Koliko dičnih učenjakov,

Koliko slavnih poštenjakov

V prezgodnem grobu nam trohni!

Preselil k njim si se i Ti.

Ni več med nami Davorina;

Uboga moja domovina,

Imaš li takega še sina?

Prebrisan bil je učenjak,

Preslaven bil je narodnjak,

Uzoren bil je poštenjak.

Ugleden dušni je pastir,

Goreče ljubil spravo, mir.

Učitelj sred sovražnih trum

Mladeničem je bistril um.

Kdo bi do drobnega naštel,

Kar vse je vedel in umel?

Prečuden dar nam bil z nebes,

Zapel za mlada: „Tam za goro“,

Za starih dni rodil nam: „Zoro“,

Za „Zoro“ je zanetil „Kres“.

Pomlad rodi kraj cveta cvet,

Za spisom spis on dal je rodu,

Da čudi ves učeni svet

Njegovega se uma plodu.

Poznatelj naše zgodovine!

Kdo delal bode v njej popravke?

Kdo preiskaval bo starine?

Kdo pisal bajeslovne stavke?

V oziru vsakem velikan;

Za sveta prava se je boril,

Ker mnogo je za narod storil,

Ni bil strašan mu smrtni dan.

Ker bil mu slaven časni žitek,

Sladák mu večni bo počitek.

Potomca nima za seboj,

Njegovega je znanja plod,

— In tega ni neznanen broj —

Podedoval slovenski rod.

Uboga moja domovina,

Imaš li takega še sina,

Ko on je bil? Gotovo ne;

Solzé pretakaj zdaj, solzé!

Bož. Flegerič.

verom ni bil zadovoljen in je predlagal razgovor v eni prihodnjih sej, ali dasiravno je vsa levica glasovala za ta predlog, bil je vendar odklonjen s 104 glasovi proti 72. Pičlo število glasujočih priča, da ravno polovice poslancev ni bilo v dvorani.

Eni bivajo še doma, eni pa se potikajo po Dunaji.

Finančni minister je odgovarjal danes še tudi na dve drugi interpelaciji, namreč glede cesarskih mitnic in žganjarske pristojbine na Solnograškem. Zastran mitnic je opozarjal na vladni predlog, ki vravnava mitnino pri cesarskih mitnicah.

Židovske zadeve.

Zakon o vravnavi židovskih cerkvenih občin je vzbudil živahno razpravo o židih in njihovih razmerah. Poslanec Türk je zadnjič razpravljal verske nazore židov, rekši, da se več ne opirajo na sveto pismo, ampak na talmud, ki pa uči zatiranje kristijanov. Židje to tajé, zato bi bilo prav, da bi vlada preskrbela potrjeno nemško prestavo talmuda. Tudi je omenjal umorov, katere imajo židje po svojih obrednih navaadah na vesti. Ko je končal, bilo je slišati na galeriji ploskanje, ali predsednik se je delal, kakor da bi tega ne bil čul, in je dal besedo dr. Zuckru, ki je v dolgem govoru zagovarjal in opiral židovstvo in zavračal napade nanj. Dr. Zucker je omenjal tudi slabih lastnostij svojih sovornikov in jim priporočal, naj ne bodo pohotni in trdi, ker so ravno te slabosti krive, da jih ljudje črtijo; ali pri svojem dokazovanju ni bil vseskozi natančen in se je gledé obrednih umorov skliceval na slavnega dunajskega pridigarja Veitha, ki je bil prej žid, češ, da je v neki pridigi slovesno zagotavljal, da obrednih umorov pri židih ni in da so vse dotične pripovedke zgolj obrekovanja. Ali že „Vaterland“ mu je odgovarjal, da Veith tega nikdar ni govoril, kar je že „Wiener-Kirchenzeitung“ z njegovim lastnim privoljenjem odločno zanikala, in danes je poslanec dr. Pscheiden dr. Zuckru iz papeževih pisem in iz zgodovine dokazoval, da so se obredni umori pri židih res godili in da slavni Veith tega nikdar tajil ni. Dr. Zucker se je sicer v nekem popravku v „Vaterland“-u skliceval na Veithovega brata, ki je o dotični pridigi pripovedoval, ali „Vaterland“ po pravici omenja, da je Veith sam vendar le bolje vedel, kaj je pridigoval in govoril, kakor njegov brat.

Razven že zadnjič omenjenih so se k besedi oglasili zoper ta zakon še Pscheiden, Bloch, Fürnkranz, Eichhorn, Ebenhoch, Vergani, Türk (drugič), Kaltenegger, Rogel, Lueger, Hagenhoffer, Dobelhammer, Gasser in Pattai. Kot zagovorniki pa so se vpisali Rappaport (žid), Weitlof (načelnik nemškega „Schulvereina“), Jaques (žid), Menger in Popper (žid). Pscheiden je govoril danes in prav dobro omenjal, da so bile za sestavo tega zakona mero-dajne mnoge peticije, ki so dohajale vladi. Prav je, ozirati se na peticije, ali zakaj se ne ozirati na prošnje za versko šolo, katere imajo več kakor milijon podpisov, in zakaj še ni bilo mogoče dotičnega predloga kneza Liechtensteina v prvem branji spraviti na dnevni red? Pscheiden je poudarjal, da bi bila osnova židovskih občin za katoliške prebivalce na Štajarskem veliko pohujšanje in da zaradi tega on in njegovi tovariši ne glasujejo za ta zakon.

Čudom čudilo se je vse, da se je židovski rabbi dr. Bloch oglasil zoper ta zakon. Njemu

njegove določbe ne zadostujejo, on želi za izvoljeno ljudstvo še večjih pravice, kakor mu jih ta načrt daje. Mož je jako strastno govoril, pa s svojimi trditvami vzbujal večkratno veselost. Ko se je hudoval, da jim učitelji oponašajo, kako veliko otrok imajo, razlegali so se med splošno veselostjo „dobro“-klici celó z galerije po dvorani.

Poslušalci so se nadejali zanimive seje in so dobro zasedli obe galeriji. Toda doseđanji govorniki so tako tiho govorili, da jih na galeriji gotovo niso razumeli. Sicer pa najbolj zanimivi govor še pride, ker so se nemški konservativci zaradi tega v tako velikem številu vpisali, da dr. Luegerja izvolijo kot glavnega govornika. Kdaj bode te razprave konec, ne more se vedeti, ker bodo k besedi oglašeni poslanci govorili v posebni razpravi, ako sedaj ne pridejo na vrsto.

Delavsko vprašanje.

Dne 5. t. m. je nemški cesar izdal dve važni izjavi gledé delavskega vprašanja. Prva je na državnega kancelerja, kneza Bismarcka. Cesar Viljem II. v tej izjavi poudarja potrebo, da mora nemška industrija na svetovnem trgu tekrovati z drugimi državami, sicer bodo nemški delavci brez kruha. V tem prepričanju, da bodo tudi druge države podpirale opravičene želje delavcev, hoče nemški cesar po svojih zastopnikih zvedeti od Francije, Anglije, Belgije in Švice, ali bi hotele skupno z Nemčijo na mednarodnem shodu v glavnih točkah ustreči potrebam in željam delavcev, katere so izražali zadnja leta. Ko bi omenjene države pritrdile temu načelu, naj bi knez Bismarck sklical tako konferencijo.

Drugo izjavo je nemški cesar izročil trgovskemu ministru, v kateri naglašá, da hoče skrbeti za slabjši del prebivalstva v duhu krščanske morale gledé plačila in delavnih ur. Delavci naj bi po svojih zastopnikih pogajali se z delodajalci itd.

Te dve izjavi ste jako važni brez ozira na prihodnje državnozborske volitve v Nemčiji. Čudno je le to, da nemški cesar ne govori tudi o Avstriji, Italiji in Rusiji. Ali govori nemški cesar celó v imenu trodržavne zveze? To vprašanje naj rešujejo državniki, naša naloga je, da konstatujemo voljo najvišjih krogov, da se vredé razmere med delavci in delodajalci. Naš presvetli cesar je že davno govoril v prestolnem govoru, kar je sedaj ponavljal nemški. Tudi državni zbor je že pričel delo, kar bode nemški še le pričel. To je morda tudi vzrok, da nemški cesar ni omenjal Avstrije. Italija ima pa itak z družimi vprašanji mnogo opraviti.

Skrajni čas je, da vse evropske države resno prično reševati socijalno vprašanje. Kapitalizem se je tako zajedel narodom v život, da je treba pomoči in zdravila. Ali pa bode tako posvetovanje imelo mnogo vspeha? Na to vprašanje je težavno odgovoriti. Nameravana mednarodna konferencija utegne imeti le ta vspeh, da bode določila splošna načela, ki pa malo škodijo kapitalizmu in malo koristijo delavskim stanovom. V vsaki državi so drugačne razmere, in zato tudi delavci po raznih državah nimajo enakih potreb in želja. Vendar je boljše nekaj kakor nič. Avstrija pa naj ne pretrga pričetega dela socijalne reforme, sicer jo bodo delavci s silo zahtevali.

Nekaj idej.

V.

Ta vže šabli zaržavily.¹⁾
Muškety bez kurkiv;
A šče serce kozackse
Ne boytsja Turkiv.

R. spivanyk, Ljviv 1888, str. 9.

St. Pred leti se je med drugimi zabavljicami „Slovenca“ čula tudi ta-le: „Meditacij v političnem listu ne potrebujem“. Da se je tudi „Vaterland“-u tako očitalo, mi je znano iz lastne skušnje. Zato mi ne preostaja drugaga, nego li dokazati, da so ti članki prav za političen list, ker so misli v njih, kakor že koli dobro ali slabo izražene, — v resnici tudi političnega pomena, da, eminentno politične. Dva razloga navedem:

1. Ker so nasprotné misli in njihove posledice tudi politične.

2. Ker iz teh misli katoličani tudi v politiki zajemajo navod mišljenja in delovanja.

V dokaz navajam najprej iz okrožnice te-le besede: „Pripeti se, da si nekako nasprotujejo dolžnosti, ki jih imajo podložniki do države, z dolžnostmi, ki jih ravno tistim nalaga krščanska vera.“

Potem pa par odlomkov našega zakonika (dr. I. v. Schey. Das allg. bürgerl. Gesetzbuch). Dostavek § 39. (vsled § 18. zak. 7. maja 1874, št. 50 drž. zak.) se glasi: „Von der den katholischen Geistlichen zustehenden kirchlichen Amtsgewalt darf nur gegen Angehörige der Kirche und niemals zu dem Zwecke Gebrauch gemacht werden, um die Befolgung der Gesetze und behördlichen Anordnungen oder die freie Ausübung staatsbürgerlicher Rechte zu hindern.“

Jaz bi dejal, da je to precej politično.

Drugi primer (dr. I. v. Schey, o. c.) § 362: Kraft des Rechtes frei über sein Eigenthum zu verfügen, kann der vollständige Eigenthümer in der Regel seine Sache nach Willkür benützen oder unbenützt lassen — — itd.

Dostavek pa: „Ueber Veräußerung und Belastung des katholischen Kirchenvermögens ordnet die, durch § 51., Ges. v. 7. Mai 1874, Nr. 50 R.-G.-Bl. mit Ausschluss jener Anordnungen, wodurch derartige Geschäfte der Genehmigung seitens der päpstlichen Curie unterliegen, in Kraft erhaltene Ministerialverordnung v. 20. Juni 1860, Nr. 16L R.-G.-Bl. an.“ (Določba je potem cela natisnena.)

Na koncu pa se bere tako-le: „bei den Gemeinden der evangelischen Kirche augsburgischer und helvetischer Confession ist zu Veräußerungen des Eigenthums der Gemeinde und Veränderungen in der Substanz des Gemeindevermögens die Bewilligung des Oberkirchenrathes erforderlich; die Bestimmung über die Art der Anlegung der Gemeindecapitalien steht der Gemeindeversammlung zu (Bekanntmachung des Staats-Min. v. 23. Jänner, 1866, Nr. 15, R.-G.-Bl., § 54., Abs. 4).“

Po članu XXX. konkordata (18. avgusta 1855 na Dunaji podpisanega), je „attentis subsidiis, quae Augustissimus Imperator ad Ecclesiarum necessitatibus providendum ex publico aerario benigne praestat et praestabit“, tedaj iz posebnih, izvenrednih vzrokov dano pravo Nj. veličanstvu, da mora tudi

¹⁾ y izgovarjaj po poljski!

Izpovedanja bivšega prostomisleca.

(Spisal Leo Taxil. Iz francošine preložil Martin Žiltir.)

(Dalje.)

Ubogi župan je bil popolnoma omamljen in nezmožen za najmanjši upor. Gavard više z divjim pogledom svoje brke. Septémško ljudstvo ni vedelo, kaj to pomeni. Poznali so mestne le po slovesu; pa sloves je bil tak, da si ni nihče upal ustavljati se.

K sklepu stotnik-barvar dodá:

„Naprej! . . . Sédi na križ za-mé, državljan, bivši župan! Vzel Te bom seboj k prefekturi. Ondi, pri državljanu-prokonzulu, boš razpravil svojo zadevo. Če je čisto Tvoje srce in brez graje Tvoje domoljubje, ni se Ti ničesar bati; pa stori mi veselje in čast, malo urneje ubogati! No, meni ni presojati tirjatev svoje službe; izvrševalec sem visokih del narodnega mnjenja.“

Razpeli so torej na Gavardovega konja septémškega župana bolj mrtvega, kakor živega. Njegova žena je jokala, vaščani so plaho zrli za njim.

„Na pot k prefekturi.“ — reče slednjič stotnik meščanske garde. — „Državljan, bivši župan, trdno

sedi, okleni se me z vsem životom, da ne padeš, in pred vsem pazi, da ne sprožiš mojih samokresov . . . Naprej, hi, Robespierre!“

In zbóde z ostrógami konja.

Na potu iz Septèmes-a v Marseille trebalo je iti skozi več vasij. Prva, do katere se pride, je v divji soteski, med verigo de l'Estaque in verigo de l'Etoile. To seló, skrito v sredi teh žrel, ki grozo delajo, imenuje se Assassin (razbojnik).

Septémški župan v strahu, kaj bo z njim, sklepeče z zobmi, ko se drži oklenjen stotnika; nesrečnež méni, da je prišla zadnja ura zánj. Kurja polt ga je oblila.

Gavard, ki se je za sedaj osmelil imeti žejo na svoj račun, ustavi Robespierro pred assassinsko krčmo.

„Stoj pet minut.“ — reče, ko skoči na tla in potegne za seboj jetnika . . . — „Tukaj trčiva s kozarci . . . Državljan, bivši župan, sedaj zastavljenec vrhovnega ljudstva, pil bodeš s stotnikom Gavardom na zdravje naroda . . . Skušaj, da boš vreden časti, ki se Ti skazuje; republika, umej, Ti plača kapljo!“

Ubogi jetnik, kateremu še na misel ni prišlo, nasprotovati predstojniku ljudske pravice, ne ugovarja.

Izpraznita kozarec afriškega champoreau-sa, grozne mešanice kave in žganja; to je bila najljubša pijača častnika s pernatim šopom.

Nato se odpravita zopet na pot.

V Vistei-i zopet obstaneta: nov champoreaux in nova domoljubna napitnica. Sedaj je bilo na zdravje državljana-prokonzula, na katerega trkati je stotnik-barvar prisilil jetnika. Vasi Saint-Louis in Crottes, tako tudi predmestje Arene dajo vzrokov k podobnim postajam. Septémški župan ne more več; pa kako bi se mogel ustavljati zahtevam svojega groznega žandarja? Da si reši življenje, ki se mu zdi v veliki nevarnosti, požré vse champoreau-se, katere mu ponudi Gavard, — in tako je pil zaporedoma na marseillsko komuno, na internacionalo in na Robespierro. Pri nobenem kozarcu ne pozabi reči stotnik:

„Veš, bivši župan, da si bolj češčen, kakor zaslužiš; republika Ti plača kapljo!“

(Dalje sledi.)

Nj. veličanstvo dati dovoljenje, v „alienacijo“ (= Ver-
auss rung) cerkvenega premoženja. — Kako govori
poznejši zakon, smo videli. Kakšno idejo ima ta
zakon o katoliški Cerkvi, Cerkvi brez poglavarja,
kakšne nazore o upravi s cela monarhične institu-
cije, se tudi razvidi iz gori navedenega dostavka
§ 362. Svetoval bi, naj se ta paragraf naučé na
pamet vsi, ki mislijo, da se z dremanjem tudi kaj
doseže. Določbo o upravljanji premoženja prote-
stantskih verskih družeb si je tudi dobro za-
pomniti.

Zraven pa bi tudi pri tem dejal, da se mi zdi
to tudi dosi politično! — O prvi točki dokaza
bi si ne izpisal kmalu toliko gradiva. A kar sem
navel, zadostuj!

2. Iz teh, namreč: pravih, katoliških
idej zajemajo vsi katoličanje navod miš-
ljenja in delovanja tudi v politiki. — Naj-
prej pristavljam, da „zajemajo“ ne mislim v naj-
strožjem smislu; kajti sicer bi se sedaj vse drugače
godilo katoličanom — na Bavarskem, Češkem in —
in — no — in na Turškem. „Zajemajo“ ima tedaj
le kratki pomen „bi imeli zajemati“. — V dokaz
zopet najprej govori okrožnica: „Nasprotno bi
morale koristiti verske biti otrokom svete
Cerkve nad vse. Da, tudi v državnih za-
devah, ki se vendar ne smejo ločiti od
npravnega zakona in od vere, morajo vedno
in pred vsem na to gledati, kaj koristi in
kaj pospešuje vero in Cerkev.“

(Konec sledi.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 12. februarja.

Notranje dežele.

Državni zbor. V današnjem listu je na
prvem mestu označen položaj vsled češko-nemške
sprave. Dostavili bi, da bode vlada na željo Poljakov
še v tem zasedanju predložila načrt o gališki zem-
ljiški odvezi. Vlada dalje priznava zmernost Čehov,
a stoji tudi na stališču, da se sprava tiče le češke
kraljevine. Gledé šolskega vprašanja pa se vlada
sklicuje na predlogo v gospodski zbornici.

Nemški shod v Toplicah. Na shodu ni
bilo razgovora, ali naj se Nemei vdeležé jubilejne
razstave, pač pa so sklenili v seji eksekutivnega
odbora, da bodo naznanili nemškim manjšinam v
praški, hebski in liberški trgovski zbornici, naj se
vdeležé razstave, vendar pa vplivajo na to, da se
izvoli Nemcem všečno predsedništvo in da se za-
branijo narodne demonstracije. — Ministerski pre-
sednik je odgovoril dr. Schmeykalu na znano brz-
javno udanostno izjavo: „Nj. c. in kr. apostolsko
Veličanstvo me je blagovolilo pooblastiti, da na-
znanim nemško-českemu shodu najvišjo zahvalo.“

Vnanje države.

Rim. Dne 9. t. m. razglasili so v sv. Petra
cerkvi slovesno zveličanje Ivana Juvenala Ancine,
škofa saluskega. Odlok razglasenja bral je kardinal
Alojzij Masella. Sv. mašo bral je škof Fossanski.

Italija. Ministerski predsednik hotel se je v
jedni zadnjih sej zbornice posebno pohvalno izraziti
o vladarski kreposti kralja Humberta rekoč: Danes
imamo politično in meščansko upravo, katera vse
prostosti dopušča in garantuje, in glava države je
kralj, ki se ne loči od predsednikov republik po
nobeni prednosti. Na ta način kralja hvaliti je neka
posebnost, meni „Osservatore Romano“. Čudno je
pač, da Crispi hoteč hvaliti lastnosti vladarjeve, pri-
merja ga predsednikom republike, ki so popolnoma
zavisni od podložnikov.

Bolgarija. „Corr. del Est“ poroča gledé pre-
iskave zarotnikov to-le: Razven majorja Panice in
vinotrčca Kalopkova zapleten je v zaroto močno tudi
odvetnik Matejev. Pri preiskavi poslednjega našli so
na njegovem domu listine, iz katerih je razvidno,
da so mu ruski panslavisti naročili, naj prežene
Ferdinanda s prestola in mu v to svrhu obljubili
600.000 frankov. Glavni pomočnik Matejeva bil je
Cankov, kateri je vestno vse ukaze Matejeva izpol-
njeval. Sprva ravnali so zarotniki kaj spretno, tako,
da ni mogla policija čisto nič zaslediti. Vsi zarot-
niki delali so že od meseca septembra, ko je šel
Matejev v Beligrad. Mej potom sešel se je s Can-
kovom. Početkom novembra podal se je v Petrograd,
kjer se je načrt o vsej prihodnji zaroti sestavil. Da
so zarotnikom še pravočasno prišli na sled, zahvaliti
se je pred vsem častniku artilerijske posadke v
Sofiji. Ta je došel nekega dne v knežev palačo,
kjer je hotel biti takoj zaslišán v neki važni zadevi.
Na ta način zvedel je o zaroti princ Ferdinand
najprej. Sedaj ni več nevarnosti, in princ se zopet
po ulicah glavnega svojega mesta spreha in gledé
čet izdal je protiukaz. Kakor se listu „Pol. Corr.“
iz Sofije poroča, bil je načrt zarotnikov ta-le: Dva
topničarska oddelka pod vodstvom Čavdarova in
Risova naj bi obkrožila palačo prinčev, na to bi
pretrgali žice, ki vežejo palačo z vojašnicami ter
tako onemogočili brambo prinčev. Temna noč naj

bi se izvolila za ta njihov namen, in sicer kadar
bodeta topničarska oddelka s častnikoma Čavda-
rovom in Risovom stražila prinčev palačo ter bi
bilo mogoče odvesti princa. Ob enem se pa tudi
poroča, da se je osnovala proti tej zaroti druga
zarota (!), in sicer proti življenju Panice. Panica
naj bi padel, ko bodo knez in ministri odstranjeni.
— Iz Belega Grada se poroča, da se je okoli dvesto
ljudi iz Bolgarije preselilo čez mejo srbsko v Pirot
in Vranjo, da bi se umaknilo nevarnosti zaradi za-
rote Paničeve. Begunci pripadajo Cankovim pristašem.

Švica. Švicarski listi hvalijo povsem izjavo
nemškega cesarja Viljema in upajo, da bode shod
gledé delavskega vprašanja dné 5. maja v Berni.

Portugal. List „Gazette de Portugal“ poroča,
da so vsa poročila gledé konference evropskih držav
za pomirjenje angleško-portugalskega prepira vendar-le
prenaglijene.

Francija. Listi poročajo mnogo podrobnosti
o princu Orleanskem. Ravna se s princem sicer spo-
dobno, a k obedu njegovemu ne sme nikdo. Vedno
ga mrazi, ker je namreč vaje toplega podnebjja. V
kožuhu zavrt greje se pri ognji. Vojvoda Luyneški
prosil je ministra notranjih zadev, da bi smel spre-
mljati princa, ko bi ga slednji izgnali iz države, a
dobil je odgovor, da se to ne bode tako hitro zgo-
dilo. V državnem zboru 10. t. m. predlagal je neki
monarhist, da se naj prekliče iztiralna postava proti
princem, ker žali domovinska čutstva, in je dostavil
predlog nujnosti. Pravosodni minister ga je zavrnil,
da se ne more to tako hitro po burnem dogodku
zgoditi, vendar je sprejel predlog nujnosti. Predlog
se je takoj obravnaval in konečno bil s 328 gla-
sovi proti 171 odklonjen.

Brazilijska. Nova republikanska vlada name-
rava še pred splošnimi volitvami armado pomnožiti
za 10.000 mož. Imajo pač strah.

Dnevne novice.

(Dolenjski rojaki na delo!) Od dolenjskega ro-
jaka smo dobili naslednji poziv: Ker se je približal
čas, ko hoče solnce tudi nam lepše sijati, je torej
skrajni čas, da tudi mi sami najmožnejše storimo
in našo lepo Dolenjsko gotovega pogina rešimo.
Sedaj, ko se je po večletnem, trudapolnem delu in
prizadevanju posrečilo za celo Dolenjsko prevažno
vprašanje privedi na ugodni tir, je tudi naša sveta
dolžnost, da konzorciju (društvu za zgradbo dolenjske
železnice) nesebično in po največji možnosti poma-
gamo. Naš vrli in neumorni gospod cesarski svétnik
Ivan Murnik, kateri je duša temu konzorciju, bil je
v minolih tednih dvakrat na Dunaju, kjer se je z
g. bar. Schwegel-nom in g. drž. posl. prof. Šukljejem
na merodajnih mestih odločno potegoval, da vendar
enkrat vlada kaj za dolenjsko železnico stori. Deloval
je na to, da bode vlada vže v letošnjem zasedanju
predložila državnemu zboru zakon o zgradbi do-
lenjske železnice, in tudi sama podpirala to prevažno
podjetje denarno. Kakor se vidi, hoče res vlada po-
voljno podpirati, kajti ona bode vzela za tri milijone
mogoče tudi še več, delnic, a zahteva pa, da tudi
interesenti sami kaj storé v dosego tega prevažnega
namenja. Torej le od interesentov je odvisno, ako
bode zakon vže v tem zasedanju državnemu zboru
predložen, kajti vlada odločno zahteva, da intere-
sentje tudi sami to podjetje podpirajo in sicer s tem:
1. da občine brezplačno prepusté od srenjskih
pašnikov za železnico potreben prostor; 2. da
iste skrbé, da se bodo za železnico potrebna
zemljišča po najnižji ceni kupila (najbolje je, ako ob-
čine takoj ožje odbore volijo, ki naj bi potem vred-
nost zemljišč cenili); 3. da bodo občine na srenj-
skih tleh nahajajoč se kamen in pesek brezplačno
temu podjetju prepustile, pri posameznikih pa vpli-
vale, da bodo kamen in pesek brezplačno kopati
pustili; 4. da občine sklenejo nekoliko glavniških
akcij kupiti in za to pobirajo 3—5 let po 2—5% na-
klade na direktne davke; 5. da se tudi posamezniki
(velečast. gg. duhovniki, graščaki, premožnejši me-
ščani, tržani in vaščani) zavežejo po eno ali več
delnic ob svojem času kupiti ali pa podjetje vsaj z
brezplačnim dovažanjem raznega materialja podpi-
rati. (Vsak posestnik zaveže se 5—10krat raznega
materialja brezplačno dostaviti.) Na ta način zidali
so na Gorenjem Avstrijskem takozvano „Kremsthal-
Localbahn“, na ta način zidali bodo prihodnjo
spomlad železnico iz Radgone do Ljutomera, na ta
način nameravajo graditi železnico iz Celja do Šo-
stanja (za kar je samo Celjski okrajni odbor sklenil
za 40.000 glđ. delnic kupiti) in edino le na ta
način bode možno vendar enkrat tako
potrebno dolenjsko železnico gra-
diti in tako lepo Dolenjsko gotovega propada
oteti. Torej, bratje Dolenjci, na noge, na delo! Žu-
pani, sklicujte takoj občinske seje in shode ter na-
znanite njih sklepe vsaj do 5. sušca t. l. deželnemu
odboru v Ljubljani.

Dolenjski.

(Imenovanje.) Pravna praktikanta pri graškem
deželnem sodišči, Jurij Wierer in dr. Karol
Klimbacher sta imenovana avskultanta za Šta-
jarsko, avskultant za Koroško dr. Štefan Kraut in
pravni praktikant pri okr. sodišči v Kočevju J. Pelle-
grini avskultanta za Kranjsko.

(Dolenjska železnica.) Iz Ribnice na Dolenj-
skem se nam poroča: Danes, dné 10. februarja,
sklical je v dvorani gostilničarja g. Antona Arko-ta
državni in deželni poslanec, gosp. profesor Franc
Šuklje, shod županov, občinskih odbornikov in
interesentov ribniške doline, da bi jim razložil, na
kakšen način želi vlada in konsorcij za grajenje do-
lenjske železnice, da podpirajo občine in posamez-
niki to za našo Dolenjsko prevažno podjetje. Ob na-
povedani uri zbrala se je v omenjeni dvorani vsa
inteligencija ribniškega trga; shod počastila sta s
svojo navzočnostjo tudi g. Fr. Višnikar, ces. kr.
okrajni sodnik in deželni poslanec, in prečast. gosp.
Martin Skubic, dekan in častni kanonik; iz doline
došli so skoro vsi županje in občinski odborniki in
tudi mnogi premožni posestniki. V daljšem govoru
razjasnil nam je g. državni poslanec pomen dolenjske
železnice, ugodni čas za to podjetje, in potem jasno
razvil način, kako naj to podjetje občine in posa-
mezniki podpirajo. Takoj po njegovem z odobrava-
njem vsprejetem govoru pričel se je živahen raz-
govor. Občinski odborniki posameznih županij z žu-
panom na čelu sestavili so se v gručé, in ravno
tako posestniki in trgovci. Kolikor smo mogli z ve-
seljem takoj spoznati in opaziti, zadovoljni so bili
vdeleženci z načrtom. Sklenili so: 1. da se občine
zavežejo, slabejše občinsko zemljišče, koder bode
izpeljana železnična proga, kamen in pesek brez-
plačno konzorciju prepustiti; 2. da vsaka občina po
zmožnosti nekoliko glavniških delnic nakupi; 3. da
se bodo občine in njeni zastopniki trudili, na posa-
meznike uplivati, da bodo ti svoja zemljišča po ko-
likor mogoče nizki ceni konzorciju prodajali in tudi
kupovali glavniške delnice. Gosp. državni poslanec
prof. Šuklje pokazal je s sklicanjem tega shoda, da
mu je materialna povzdiga dolenjske strani na srcu
in da se za to močno in srečno poteguje; ravno
tako pokazalo je zanimanje od strani našega razum-
ništva in prebivalstva željo, da se na korist prebi-
valstva kaj stori. Brez dvoma bode tako podjetje
koristilo deželi v materialnem oziru.

(Katol. tiskovnega društva) odbor naznanja,
da imajo udnino za l. 1890 že plačano naslednji
čč. udje-letniki: Brence Jan., Boncelj Fr., Bogolin
Miha, Bajec Jak., Debeljak Jan., Fetič-Frankheim
A., Frölih Mat., Grčar Jan., Hočevan Ant., Jeršič
Fr., Kadunc Fr., Kosec Fr., Keček And., dr. Mah-
nič Ant., Majer Gašp., Picigas Leop., Puc Al.,
Porenta Jak., Perjatelj Mat., Petrič Mat., Pečnik
Val., Povše Mart., Strupi Jak., Strbene Jos., Šlibar
Gr., Sinkovec Avg., Šašelj Jan., Urbanija Lov., Zo-
rec Jan., Zupan Jos. Ako je kaka pomota v izkazu,
naj se blagovoljno naznani odboru.

(Umrl) je minoli ponedeljek v Gradiški tamošnji
duhovni pastir v kaznilnici, č. g. Jakob Bizjak, v
52. letu. N. v m. p.!

(Konfiskacija.) Zadnjo številko „Mira“ je za-
plenilo c. kr. državno pravdnistvo zaradi uvodnega
članka „Šolski razgovor v deželnem zboru“, v ka-
terem je bil govor o postopanju gosp. deželnega
predsednika barona Schmidt-Zabierowa gledé slo-
venskih šol na Koroškem. Vredništvo je preskrbelo
drugo izdajo.

(V Celovci) je v ponedeljek umrl dvorni sveto-
valec vitez Novak v 74. letu. Bil je nekaj časa
civilni adlatus vojvode Virtemberskega v Bosni.

(Novi poštni filijali) v Ljubljani, ki bi bili imeli
že z novim letom pričeli delovati, otvorijo menda
dné 1. marcija t. l. Prostori se že prirejajo. Ena
bode zraven škofije, tik Kordinove prodajalnice,
druga na Starem trgu, nasproti c. kr. deželnemu
sodišču. Včeraj že so pritrdili pisemske nabiralnice
k obema poštnima podružnicama, s katerima je
vlada zeló ustregla mestnim prebivalcem na desnem
bregu Ljubljanice.

(Rimski Katolik.) zvezek 1. za l. 1890, je
izšel ter prinaša na 128 straneh naslednjo jako za-
nimljivo tvarino: Vera in ljubezen: Kaj hočemo
reči? Vera pred ljubeznijo. Kako prevladuje verski
princip v posameznem človeku in v narodih. —
Kratko pojasnenje socialnega vprašanja s posebnim
ozikom na Slovence: Ima tudi slovenski narod so-
cijalno vprašanje? Kako nujna je rešitev social-
nega vprašanja. Kako važno je znanje gospodarskih
načel. V čem obstoji socialno vprašanje? Rešitev

socijalnega vprašanja — Slovenski katoliški shod: Šola. Država pa šola. Država — slaba odgojiteljica. Uniforma v državni šoli. Državna šola pa politika. Kaj priča zgodovina? Angleška bodi nam v zgled! — Smejo tudi duhovni politikovati? — In celó kaplani? Kaj pa pravi o tem sv. pismo? Kdo je „politik“? Tudi duhovni so državljani. Sposobni za politiko so tudi kaplani. Kaj pa pravi sv. cerkev h kaplanski politiki? — Pisma brezvercu o najvaž- niših filozofijskih in verskih vprašanjih. — I. Te- ženje po spoznanji resnice. Darwinizem. — II. Dalje o darwinizmu. Živenjski princip. Človek pa opica. Govor. — Goethe-jev „Faust“ in Dante-jeva „Divina Commedia“ — Črtice o ruski cerkvi: Misijonska de- lavnost ruske cerkve. — Sv. Pavel razlaga razna politiška in nepolitiška vprašanja: Kak list bi sveti Pavel vrejeval v naših časih? Sv. Pavel — sotrudi- nik „Rimskega Katolika“. Sv. Pavla XIV. pogl. I. Kor. ali o jeziku sploh in o liturgičnem jeziku posebe — Listek: Akademija 19. veka. Iz spomin- skih zapiskov slovenskega vseučiliščnika. Ahasverus, večni Jud: Kako je prišel Ahasverus prvič na Slo- vensko, pa moral od tod bežati. Jožefinovec ali go- spod Luka od Volkov. Kake situosti je imel tiste čase komisar Geravs. — Slovstvo: Scheinigg: „Na- rodne pesni koroških Slovencev.“ Dr. Lampé: „Apo- logetični razgovori“. — Raznoterosti: O časopisji. — O tisku protikatoliškem. — „Slovanskemu svetu“. — Zaupnice. — Celoletna naročnina listu znaša 2 gld.; posamezni zvezki stanejo v „Katol. Bu- kvarni“ v Ljubljani 50 kr.

(Prva dolenska posojilnica v Metliki) ima prihodnjo nedeljo svoj občni zbor ob 9. uri v pi- sarni mestne občine metliške. Na dnevnem redu so nastopne točke: 1. Nagovor ravnatelja. 2. Poročilo blagajnika. 3. Poročilo nadzorstvenega odbora. 4. Po- trjenje računa za l. 1889. 5. Predlog bilance za leto 1889. 6. Volitev ravnateljstva in nadzorstva. 7. Predlogi društvenikov. Bilanca za leto 1889 izka- zuje čistega dobička 2703 gld. 44. kr.; rezervni zaklad broji 3089 gld. 3. kr. in hranilnih vlog je v svoti 233.096 gld. 94 kr.

(Kranjskega vojaškega veteranskega kora) občni zbor bode v nedeljo, dne 16. februarija t. l., ob 9. uri dopoldne v mestni dvorani s sledečim vspešdom: 1. Nagovor poveljnika. 2. Poročilo o društvenem delovanju leta 1889. 3. Poročilo o ra- čunskem zaključku za leto 1889. 4. Imenovanje častnih udov. 5. Volitev kornih častnikov. 6. Po- sebni nasveti, predlagani v zmislu § 15. kornih pravil.

(Nova stolica slovanskih jezikov.) Na Angleškem vedno bolj spoznavajo potrebo znanja slovanskih jezikov, vsled česar je sklenil senat visokih šol v Oxfordu, ustanoviti posebno stolico za slovanske je- zike in je to podelil učenjaku V. R. Morfillu, ki je že izdal na svetlo povestnico slovanskih književ- nosti, dalje srbsko in rusko slovnico in mnoge raz- prave, o slovanskih zadevah. Te dni je pričel na oxfordskem vseučilišču svoja predavanja.

Telegrami.

Praga, 11. februarija. Mladočehi so sklenili sklicati shod na velikonočni pone- deljek; sklepali bodo o pravnih točkah.

Sofija, 11. februarija. Panica in trije častniki se bodo morali zagovarjati pred voj- nim sodiščem, ki bode proti njim postopalo prav strogo.

Bukarešt, 11. februarija. V Ruščuku so nekda prijeli tri ruske agente.

Pariz, 11. februarija. Ministerski svet se je bajé danes posvetoval o sodniškem po- stopanju proti princu orleanskemu. Poslali ga bodo kot političnega jetnika v kaznilnico.

Lisabon, 12. februarija. Danes je po- tekel mesec, ko je angleška vlada doposlala ultimati. Vse prodajalnice so na pol zaprte, razne zasebne družbe so povesele zastave. Uradni list je objavil dekrete, s katerimi je vlada pooblaščen, da spopolni lisabonske utrdbe ter jih oskrbi s topovi, torpedami in torpednimi ladjami, da reorganizuje armado in meščanske garde v Lisabonu in Oportu, da nakupi štiri križarje in štiri topničarske ladje, da napravi dve plavajoči ladijeteral- nici, izda obligacije v pokritje troškov in ustanovi posebne zaklade za deželno obrambo.

London, 12. februarija. Prestolni govor konstatuje prijateljske razmere z vnanjimi

državami. Portugalska vlada je obljubila, da bode umaknila vojaško moč z angleških na- selbin. Na Irskem se razmere zboljšujejo.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje		Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
		barometra v mm	termometra po Celsiusu			
	opazovanja					
11	7. u. zjut.	741.0	—3.4	sr. vzh.	jasno	0-70
	2. u. pop.	741.0	—1.2	m. vzh.	oblačno	
	9. u. zveč.	740.9	—3.0	"	"	
	Srednja temperatura —2.5° za 2.1° pod normalom.					

Dunajska borza.

(Telegrafsko poročilo.)

12. februarija.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	88 gld. 95 kr.
Srebrna " 5% " 100 " " 16 % "	89 " " "
5% avstr. zlata renta, davka prosta	110 " 60 " "
Papirna renta, davka prosta	102 " " "
Akije avstr.-ogerske banke	932 " " "
Kreditne akije	322 " 25 " "
London	119 " " "
Srebro	— " " "
Francoski napoleon.	9 " 42 " "
Cesarski cekini	5 " 59 " "
Nemške marke	58 " 02 1/2 " "

Proti sušečim boleznim, jetiki, feljnom (bramorjem), bramorjastim boleznim kostij, krvci ali angleški bolezni in kožnimi spuščajem ga ni boljšega sredstva, kot je ribje olje s katranom lekarja Piccoli-ja v Ljubljani. Steklenica 80 kr. Vnanja na- ročila izvršujejo se z obratno pošto. (10)

Za vsako gospodnjo!

ktera želi dobro kavo pripraviti!

Pazite dobro na to, da so razširjeni zaboji & zavitki, kateri niso pravi „**Franck'ovi**“, ampak

goljufivo ponarejeni! —

Hočete li okusno pijačo in tečno kavo imeti, zahtevajte pravo „**Franck'ovo**“ kavo, ktera pa je le prava s temi registriranimi markami:

in s tim podpisom:

Heinrich Franck Söhne
Linz. Ludwigsburg.

Toraj: Brevidnost pri kupovanji!

Krivo je misliti, da se „dobra kava“ le iz samih kavinih zrn pripravlja, ne — kajti dober pristavek povikša kavino moč, njeno barvo in njen okus. —

To je resnično, prepričajte se blagovoljno z poskusom

prave **Franck'ove** kave.

Za črno kavo: z 4 žlicami kavinih zrn - 1 žlica **Franck'ove** kave.
„mlečno“ : „3“ „ - 1 „ **Franck'ove** „

D. 2939 Nr. 9 IV.

J. W. M.